

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 22.

Zselénszky gróf a szocializmusról.

(b. i.) Nem megy manapság már minálunk ritkaság számba, hogy egy-egy olyan egyéniség, aki rangjánál, vagyonánál s egész társadalmi helyzeténél fogva jóval magasabban van mint a nagy tömeg — leszáll ahoz, vizsgálja sebeit, gyógyszereket is ajánl neki. Sőt ellenkezőleg. Bele mélyed a társadalmi s közgazdasági tudományokba, a kor uralkodó eszméit fejtegeti s tapasztalatait felolvasásokban, egyes értekezésekben, röpiratokban közre adja. Hogy mily szerencsével s hatással teszi ezt, arról tanuskodnak különösen a szocializmus kérdését illetőleg megjelent röpiratok s a közgazdasági revue-k.

Mindezen munkák között nem utolsó helyet foglalja el Zselénszky Róbert gróf és nagybirtokos röpiratá »A szocializmus ellen« címmele, mely a napokban látott a sajtóban napvilágot. Érdekességet kölcsönöz e kis füzetnek az a tudat, hogy egy oly egyén nézetei vannak benne megörökítve, aki a közélet terén való szereplésével, az agrár elvek hirdetésével — immár országos nevet vívott ki magának és hogy sok komoly dolgot mond — bizonyítja az a hangos rekrimináció, amely a röpirat nyomán a kormányparti sajtóban keletkezett.

Az elkeseredett ellenzéki politikus nyilatkozik meg e röpiratban és a bő tapasztalatokkal rendelkező gazda és a tudós közgazdasági író. Lássuk mit mond az egyik, s mit mond a másik:

Mint ellenzéki politikus így vélekedik a jelenlegi kormányzat mibenlétéről: »... eszeveszett pénzparlással összekötött és egyre növekedő centralizmus, mely kiirt minden önálló véleményt, letiporva minden független csoportosulást, legyen az vallási, társadalmi, humanisztikus...« stb. A politikus Zselénszky hangja elkeseredett, elismerjük, de aki ismeri azon választási esetet, amidőn 500 összevásárolt kormányparti szavazó diadalmaskodott 2000 független választó fölött és tudja ezen eset összefüggését Zselénszky Róbert gróf személyével, — aki ismeri a magyar mezőgazdák, melynek sorai közé tartozik az író is — szorult helyzetét s ezzel szemben a kormány indolenciáját, az méltányolni tudja és igazoltnak látja e felgerjedést. Ilyen fajta kormányzati ténykedések után más nem is következhetik, mint az, hogy a teljes disszolúció lépjen fel a szocializmus különféle alakjaiban. A »milieu« van megromtva, mint a középkori apró olasz államok népe a tyrannok hatása folytán, s a hibát helyrehozni sokkal nehezebb, mint volt annak előidézése. Ezt a nehéz feladatot különben nem hajlandók magukra venni az apró tyrannok nálunk, hanem csak haladnak a megkezdett úton tovább-tovább.

A közgazda Zselénszky elsorolja mindazon reformokat, melyeket a szociális bajok orvoslására szükségesnek tart. Rámutat azon visszás állapotra, melyet örökösödési törvényünk a köteles részszel előidézett. Megoldás volna e bajban — szerinte — ha az ingó és ingatlan va-

gyonra külön örökösödési törvény kodifikáltatnék.

Szembe száll azon irányzattal, mely újabb és újabb kölcsönrel akar segíteni a szorult mezőgazdán, hogy így vétképp el legyen adósodva és rámutat azon helyes módra, mely szerint a mezőgazdaságban fölhatalmazódott munkás kéz foglalkoztatható volna:

»Mindenki nem lehet földbirtokos. A birtokot, legyen az kis- vagy középbirtok, ha nem elég nagy, hogy felosztassék, szálljon a család egyik tagjára, a többi örökös pedig osztozkodjék az ingóban és foglalkozzék mással.

De hogy keresetet találjon a birtok nélkül maradt parasztnak fia, szükséges szakítani azzal az igazságtalan és káros rendszerrel, mely Budapesten centralizálja az egész ipart; ki kell mondani, hogy ezentul Budapest környékén építendő gyár többé semmiféle állami kedvezményben nem részesülend és az erre fordított, jobban mondva kidobott pénz, olyan gyárak segélyezésére utalványozandó, melyek olyan helyeken építetnek, mint például Hód-Mező-Vásárhely, Orosháza, Csaba és más hasonviszonyu községekben, a hol jelenleg majdnem kizárólag mezőgazdasággal foglalkozó nagy tömegek laknak.

Egy pár ezer lakosnál nagyobb helységek nem élhetnek meg kizárólagosan mezőgazdaságból. Ha ilyenek keletkeztek, ipart kell oda terelni, melynek révén lassan városokká fognak fejlődni. De e nagy parasztvárosok lakosságán parcellázással vagy bérletekkel segíteni akarni egy jakobinus abszurdum, mely pillanatnyilag talán

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Újév napján.

Irta: Droz Gusztáv.

Még hét óra sincs; a függönyökön halvány fény sugar szűrődik át s már is kacagást hallok az ajtómon. Kis fiam kacag csengő hangján az ajtó mögött s türelmetlenül várja, hogy bejöhessen.

— De édes apám, kiáltja, hiszen a kis pajtásod van itt s boldog újévet akar kívánni!
— Jöjj hát be kis fiacskám, siess hozzám s csókolj meg!

Az ajtó kinyílik s kis fiam karjait magasra tartva, csillogó szemekkel nézve szét, egyenesen az ágyamhoz rohan, utközben meg-megbotolva hosszú ingecskéjében. De ideérve, érzékenységétől elfogott hangon rebegi:

— Kis pajtásod boldog újévet kíván!

— Szegény kis jószágom, hiszen megfázol. No jöjj hát a meleg ágyba; bujj a párnák közé. Betakartam őt; de a zajra felriadt álmából a feleségem.

— Ki az? — kérdé a csengetyüt keresve, tolvaj, tolvaj!

— De hiszen mi vagyunk itt, édesem!

— Ki? ti? . . . Istenem, hogy megijedtem! Tüzzről álmodtam s kiáltásokat hallottam. Hogy is tudjátok úgy megijeszteni lármátokkal az embert.

— Lármankkal? Hát nem tudod, kis szé-

pem, hogy ma újév napja van; újév, a jó kívánások, a gyöngéd ölelések napja! Kis pajtásommal együtt várjuk már ébredésedet.

Ezalatt a kis urfit már jól bepólyáztam a paplanomba s a párnák közé dugtam.

— De mamácskám, kiáltja, hiszen ma újév van! — Egymáshoz vonja a fejünket s kis piros ajkaival hol jobbra, hol balra osztogatja édes csókjait. Bajuszom megszurja az orrát, mire aztán kis fejét kacagva veti hátra.
— Az újév jól kezdődik, kedveseim, — szól a feleségem. — De most már bocsássunk be egy kis világosságot.

— Mama mond csak kérlek, a rossz gyermekek nem kapnak újévi ajándékot?

A kis kópé hamisan kacsint az ajtó felé, a hola csomagok és dobozok nagy halmazát már a homály daczára is meglátta.

A függönyt felvonják, a napvilág beárad a szobába; a kandalló tüze vidáman lobog. Mindenkinek az ágya elé egy-egy nagy csomag kerül. Az egyik a mamáé, a másik a kis fiué.

Ugyan mi van benne? Ugyan mi lehet benne? Hármas papirborítékba tettem s három nagy görcsöt kötöttem a zsinegekre s nagyon mulattat most a türelmetlenségük. A feleségem bosszankodik, nevet, meg-megcsókol és ollót kér.

Fiacskám, ajkait harapva, egész erővel rángatja a zsinórt s végre is az én segítségemet kéri ki. Szeme majd elnyeli a papírost; arcán a várakozás s a vágyódás élénk kifejezését látom.

Végre letéptem a papírost. A doboz fedele felnyílik s az öröm kitör.

— Az a vár, a mit kívántam!

— A kedvencz állatjaim!

— Kedves jó férjem, mily szép ez!

— Mily jó vagy, édes apám!

A nyakamba borulnak, egyszerre négy kar ölel át, könny szökik a szemembe, a feleségem is sir és kis fiam, miután a kezemet összezúkolta, nagyot sóhajt.

Nevetséges! Mondják önök.

Nevetséges? Nem, nem az, hanem nagyon kedves. És hogy egyike a legnagyobb boldogságoknak, ezért jót állok.

Nem boldogság-e, kedveseink szeretetét érezni? Hallani lépteiket körülöttünk, egymás mellett haladni azokkal, akik az életen át utitársaink s folyton mondogatni:

— Im, itt vannak; együtt vagyunk. A szíveink egyformán dobognak.

És évenként egyszer, mikor a nagy harang az év első napját kongatja, leülni együtt az ut szélére, egymást átölelve szétnézni az ismeretlen, poros uton, mely még előttünk van és így szólni egymáshoz:

— Mindig szeretni fogjuk egymást, édeseim! Bizzunk egymásba s menjünk bátran, tovább az ismeretlen uton!

Lássák, kérem, ez magyarázza meg azt a könnyet, a mely a kedvencz állatok, s az újévi préme és karperecz megpillantásakor szemünkbe tolu!

De itt van a reggelizés ideje. Kétszer

segíthetne, de rövid pár év múlva rosszabb viszonyokat hozna létre, mint a minők a jelenlegiek.

És különös, hogy midőn egy társadalmi baj megoldásáról, gyógyításáról van szó, akkor előállnak egyesek, akik nem további építéssel akarják e hibát szanálni, mint Zselénszky, hanem rombolással, egy más társadalmi osztály rombolásával. Különös, hogy Angolország, melynek termőföldje nagyrészt kötve van, mely a kultúra terén jóval előbbre haladt, mint mi — nem gondolt egy perczig sem latifundiumok felosztására, hogy ezzel a maga szociálistáit csíftsa.

A semináriumok.

Egyik legtekintélyesebb lapunk a »Budapesti Hírlap« két cikket közöl a semináriumokról. Az egyiket egy volt budapesti szeminarista írta, elfogulatlan jóakarattal fejtegetvén a különféle nemzetiségek modorát, amint azt az intézetben megfigyelte.

A másik cikket a katolikus klerus egy kitünősége írta, a fent nevezett lap jelentése szerint. Lehet, hogy csakugyan kitünőség, lehet, hogy csak egyszerűen excentrikus ember, aki írta, de nem elfogulatlanul és meglehetősen körültekintés nélkül írta.

Egyenesen az van állítva abban a cikkben, hogy a semináriumokban nem sok gondot fordítanak a hazafias nevelésre s ezért állami gondviselés alá kell tenni a semináriumokat.

Nem gondolja ez a kitünőség ezt egy kissé soknak? Valóban ismeri ő az összes semináriumokat, hogy ilyen kategorikusan lekorholja őket? Mi nem ismerjük az összes hazánkbeli semináriumokat, belső vezetését, szellemét, egyszóval minden izzét annyira, hogy ez ügyben szintén általában és kategorikusan válaszoljunk, de annak a lapnak hasábjairól sok ezer ember olvassa ami rá van nyomtatva s így nem hagyhatjuk szó nélkül, amennyiben talán minket is illelne a nagy általánossága miatt.

Csak röviden válaszolunk. Ebben az egyházmegyében, különösen vigyáztak mindig a papnevelésre. Ahol szükség volt ujtásra be is

lett az hozva rögtön. Az előadott tananyagot maga a püspök vizsgálta át és sok tantárgyból új auktorok lettek behozva. Az egyházjog, egyháztörténelem, pasztorális, szentírás, magyarázattan, pedagógia, magyar nyelvtan adatnak elő a mostani regime kezdetétől fogva, be lett hozva mint új tantárgy a teljes filozófia minden ágával és a szociológia oly bő és kitünően áttekinthető történelmi szerkezetben előadva, hogy a kikerülő pap teljes tájékozást, sőt szak tudást nyer belőle. Végre ott van a magyar irodalmi kör az intézetben, mely nemcsak fenn áll, de minden héten gyűlést is tart, hol legalább 5—6 kispap szerepel minden alkalommal, a magyar irodalommal is kiképzzi a növendékeket s az előjáróság bőven gondoskodik a pályadíjakról, hogy emelje a munkakedvet. Ebbe a körbe a nemzetiségi kispapoknak is be kell lépniök és ettől nem is vonakodnak, sőt buzgón szerepelnek is.

Ami pedig legfőbb: tessék az intézet előjáróságát megnézni, akár tudomány, akár hazafiság szempontjából.

Sok elfogultság szól abból a cikkből és »kitünőségéből«.

Ottó főherceg távirata.

OTTÓ főherceg Ő csász. és kir. Fensége SCHLAUCH LÓRINCZ bibornok-püspökünkkel tegnap este táviratilag tudatta, hogy sajnós, akadályozva van utazását megtehetni és így élénk sajnálatára nem jelenhetik meg Nagyváradon. A sürgöny Wolinban este 6 óra 50 perczkor lett feladva s 8 óra 20 perczkor érkezett meg.

Előkészületek a holnapi ünnepélyhez.

A Vilmos huszárok vasárnapi jubileumi ünnepélyéhez serényen folynak az előkészületek.

A Huszár-laktanya egész legénysége kora reggeltől késő estig talpon van és ugyancsak sűrű-forog a sok zásolyruhás közhuszár,

hogy az óriási udvar képét átalakítsa az ünnepélyhez méltó formára.

Kavicszal és homokkal nivellirozzák az egész udvart s már itt-ott sátozt is állítottak fel.

A főkapuval szemközt levő legénységi lakóépület előtt emelkedik az óriási tribün; amely éppen oly kiterjedésű, mint a mögötte levő épület homlokzata.

Tulajdonképpen 3 részből áll; a közepén, hatalmas páholyszerű nézőhely foglal helyet. Ez lett volna az Ottó főherceg részére fenntartott külön hely. E tribün tetején baldakhinyszerű ponyvatető védi majd meg az ott ülőket a nap heve ellen.

Mellette jobbról és balról a vendégek számára felállított 5 soros oldaltribünök vannak.

Kitünő lesz nézőhelynek a felállított tribün, mert még a legelső padján ülők is tökéletesen betekinthezik az óriási udvar minden részét.

A tribünt színes posztóval vonják majd be és zászló emblemmel fogják feldiszníteni.

Pompás látványosságot fognak nyújtani különösen a korhű kosztümök, a melyek még a közemberek ruháinál is a legfinomabb minőségű posztóból és gazdag sujtászással készültek.

Azon képpen eredeti és kitünő valami lesz a toborzási jelenet egy hortobágyi csárda előtt, ahol samaragoló juhászok közül csábítják majd a gyöngyéletre a magyar parasztfiukat.

És míg a huszárlaktanyában a külső díszítéseken kívül ugyyszólván minden készen áll a nagyszabású ünnepélyhez, addig egyes utczákon is buzgó takarítás tapasztalható.

A város főmérnöke, az útmester, egyetemben bejárták azon utcákat, amelyeken a magas vendégek kocsijai elhaladnak. Ezek az utcák azután alapos tisztogatást foganatosítottak; mert, hiába, ezeknek az utcáknak valósággal ragyogniok kell azon a bizonyos nagy napon, amelyik holnap lesz.

De nemcsak a város belterületére terjed ki a hatóság figyelme, hanem arra a helyre is, ahol hétfőn a nagylóverseny lesz: a *Micskei* pusztai legelőre.

Eredetileg ugyan itt, a város közvetlen közelében tervezték a hétfői lóverseny szín-

megváltam az államot borotválkozás közben, s hátratekintve, egyszerre csak kis fiam állatseregében látom magamat. Egy tucsat látogatást kell még ma tennem s inni, mindez nem bir lehangolni, sőt királyi örömet érek.

Asztalhoz ülünk. Az asztal hófehér terítője most sajtárszerű ünnepi hangulatot kelt. Némi ételízeg árad szét s az arczokon öröm ragyogása van. Az ablakon keresztül látom, hogy a házmeister — csodák csodája! — a saját uri kezeivel törülgeti a lépcső karfáját.

Kis fiam az egész állatseregletet tányérja körül csoportosította; a mamája, oly ürügy alatt, hogy légvonat van, új prémés gallérijában ül az asztalnál. Istenemre mondom, szép nap ez!

— Megrendelte a kocsit, édesem a látogatásokra?

— Bizonyos az orsolya nénihez szánt dolgok egy egész ülést elfogadnak. De talán az ő nagy párnáját a kocsis mellé tehetnők.

— Szegény Orsolya néni.

— Orsolya nénihez ne menjünk! szól közbe a kis pajtásom. — Ugy szurja az arczomat, ha megcsókol.

— Mit is tegyünk még a kocsiba? kérdém én, a közbeszólásra nem ügyelve. — A kis lovat Leónak, aztán a Lujza muffját, Ernstin ágyterítőjét, a varrógépet, a nyalánságokat...

— Édes anyám, mond csak kérlek: mért nem eszik a zsiráf kottlettet?

Egy órával később Orsolya nénihez haladtunk fel a lépcsőkön. A feleségem a karfára támaszkodva, lassan számlálgatja a lépcsőket,

én pedig a párnát, nyalánságot és kis fiamat czipeltem, aki a zsiráfja nélkül nem akart utnak indulni.

Orsolya néni ott várt minket a jéghideg szalonban, nagy sárga karszékei közt; a falon egy lanttal fegyverzett nimfa Orsolya néni ábrázolta. Istenem, de megváltozott azóta!

— Kedves Orsolya néni, az új év alkalmával...

— Mindazt a jót, a mit érzünk...

— Jó, jó, kedves hugom, édes öcsém, üljetek le! Sokat adok látogatástokra, amely azt bizonyítja, hogy a családi kötelességekről nem feledkeztek meg.

— Azt hiszi, kedves Orsolya néni, hogy ha a szeretet nem vezetett volna... De csókolj hát kezet, kis fiam, a nénihez!

(— De édes apám, sugja a fülembé, mikor úgy szur a néni csókja!)

Előveszszük az ajándékokat.

— Kár volt fáradozotok. Tudjátok, hogy az édességeket nem bírom meg. S ha nem ismerném közönyösségeket, amelylyel egészségi állapotom iránt viseltetek, gonosz célzásnak venném a dolgot... De beszéljünk másról! Hogy van édes apátok? Kűzködik az öreg korral!

— Azt hittem, kedves néni, szól aztán a feleségem, hogy talán örömet okozna kegyednek ez a párna, a melyet himezttem...

— Köszönöm, gyermekem; de — hála Istennek! — még elég jól tudok ülni s nincs szükségem párnára. A himzés elragadó: keleti

styl. De tudod, hogy én az egyszerűt szeretem; inkább olyant választhatnám volna. Különben igen szép munka, habár ez a zöld szín itt a piros mellett könnyeket csal a szembe; ugyan az az érzés, mint a mikor vöröshagymát vágok. Egyébiránt a színérzék igen ritka jó tulajdonság... Ugy-e többé nem fárasztjátok magatokat ily ajándékokkal!... Viszonzásul ime ezt a kis arczképet adom, a melyet a jó Miron abbé készítettett.

— Oh mily csinos kegyed itt, édes néni-kém s mily jól van találva! Nézd csak kis fiam, megismered a jó néni?

— Ne gondold, hogy kötelességed éppen ellenkezőjét mondani a meggyőződésnek! — szólt közbe hirtelen Orsolya néni. Éppen nem hű ez arczkép: hiszen az én szemem a valóságban sokkal fénylőbb (Orsolya néni csak azokat részesítette a maga önző szeretetében, akik jól tudtak neki hizelegni). Itt van egy csomag sütemény a fiad számára. Ugy látszik nekem, hogy elég nagy ez a fiu a korához képest.

— Jöjj ide, kis fiam s csókolj kezet a jó néni-kémnek.

— De most már menjünk, édes anyáml — Te kis gonosz, no várj! Hát ily illetlennek kell lenni a kis fiunak?

— Hadd öt nyiltan beszélni. Legalább őszinte. De nem tartóztattak tovább. Tudom, hogy még másfelé is kell tennetek... ily látogatásokat. De hiszen jól van így is; majd imádkozom én a templomban a jó Istenhez

helyét; ám a legelők földjét oly keménynek, magyarán szólva, vasasnak találták, hogy e körülmény maga kizárta annak lehetőségét, hogy a versenyt itt, valahol a közelben tartják meg.

A *Micskei* pusztá melletti nagy legelő puha földjét azonban hozzáértő urlovasok is kitűnő terepnek jelentették ki a lóverseny czéljaira.

Tegnap, mielőtt a szükséges munkálatokat e mondott helyen megkezdték volna, a közigazgatás részéről kinnt járt a helyszínén egy bizottság.

A bizottság, melynek tagjai *Szunyogh Péter* alispán, *Bulyovszky József* dr. polgármester, *Komlóssy* tanácsnok és *Gerő Ármin* alkapitány voltak, tökéletesen rendben és alkalmasnak találta a lóversenyre kijelölt területet. Miért is ott most már a megkezdett munkálatok zavartalanul és nagy igyekezettel folynak.

Szóval, városszerte sok sok jel vall arra, hogy mozgalmas két nap küszöbén állunk, s hogy ez a katoná-ünnep nemcsak városunk jubiláló huszárezredében, hanem a polgárság között is kellemes és szép emlékeket hágy majd vissza.

Ugyátszik pedig, hogy az időjárás is kedvező lesz, mert tartósan napos és száraz időre van kilátásunk.

* * *

A jubiláló huszárezred hétfőn délután 3 órakor a Micske-pusztán tartandó lóversenyére bizonyára tömegesen rándul ki előkelő közönségünk. Hogy a közönség tájékozva legyen s a forgalomban se forduljon elő zavar, a rendőrkapitányi hivatal megállapította azokat az útvonalakat, a melyeken keresztül a kocsik közlekedni fognak a lóversenyterre és vissza.

A verseny-terre a kocsik közlekedési vonalát a következőkép jelölte ki:

Ujvárosról: Szent-János-, Nagy-Fürdő-, Széles-, Nagy-Temető-, Halász-, Szent-Anna-, utczákon és a Fácán-soron ki az útra;

Olasziból: Szaniszló-, Nagy-Pereczes-, Széles-, Nagy-Temető-, Halász-, Szent-Anna-utczán és a Fácán-soron ki a városból.

A verseny-terrről be a városba a kocsik a következő utakon közlekednek: Fácán-sor,

Szent-Anna-, Halász-, Nagy-Temető-, Széles-, Nagy-Pereczes és Szaniszló-utczán át.

Ez az intézkedés azért helyes, nehogy a visszatérő kocsik szűk utcákban, mint pld. Szent-János-utczán a kifelé menő kocsikkal összetorlódjanak.

* * *

Epizódok az ezred dicsőségéből

A Vilmos-huszárok az elmúlt száz év alatt sokszor állottak ki kemény megpróbáltatást a haza és az uralkodó-család védelmében s bőségesen kiérdemelték vitéz hadi tetteivel a dicsőség babér koszoruját.

A Ferencz József laktanya udvarán holnap végbemenő lovasjátékok nem csak mint pusztalátványosságok lesznek érdekesek, hanem visszatükrözik a dicső múlt s a magyar lovasság mesés hírű fényes napjainak egy-egy ragyogó emlékét.

Az ezred múltjából közöljük a következő epizódokat:

A múlt század végén, Olaszországban Nagy András tizedes az ezredből három huszárral kémszemlére volt kiküldve. Egyszerre megpillant egy szakasz francziát, amely osztrák foglyokat, köztük egy nagy nevű katonát kísér. Rögtön attakirozza őket, néhányat levág, ötöt közülök elfog, a többiek elszaladnak s a foglyokat eképpen mind kiszabadítja.

Timkó tizedes ki már 1797-ben vitézségi érmet kapott, 10 emberrel mint oldalvéd menetelt, amikor észreveszi, hogy egy alacsony sövény-kerítés mögött egy század francia gyalogság heverész. Rögtön keresztül ugrat a sövényen, közibük gázol s mire azok rémületükből magukhoz térhetnének, már le vannak fegyverezve s 70-et közülök hat huszárral közrefogva, ezredéhez kísértette őket.

Ő pedig negyedmagával nyugodtan folytatta útját. Ekkor meg egy löszerkocsit kísérő francia szakasszal találkozott, ezt is rögtön attakirozta, a löszerkocsit elfoglalta s még 19 fogolylyal tért vissza.

A legmerészebb huszárbravurok egyike Meskó József őrnagy nevéhez fűződik, aki néhány század gyalogossal és 40 válogatott huszárral 1800. ápr. 8-án, napokig tartó hegy-mászás után, megkerülve a 2091 m. magas Mont-Cenis hágót, hirtelen meglepte a francziákat s 1200 foglyot, tömérdek lő- és élelmiszert ejtett zsákmányul.

Meskó maga ment be a Caffre parancsnok házába, aki épp az ágyból ugrott ki s felszólította, hogy adja át a kardját, mire segédtsíjze

pisztolyból rálőtt. A lövés nem talált, katonái berohantak s lefegyverezték őket. A meglepetés oly váratlan volt, hogy ha Laus le bourg faluban egy horvát katoná a puskája saját ügyetlenségéből el nem sül, ágyukban fogta volna el Valette és Devin tábornokokat is, akik a lövés zajára felriadva, podgyászukat, lovaikat, sőt Devin tábornok feleségét is ott hagyva, reggeli pongyolában menekültek el. Meskót később e nagyszerű bravurjáért, amely azért is kiváló fontosságú, mert a vállalkozás nagy hőben és oly kemény hidegben történt, hogy több katonája az úton megfagyott, a Mária Terézia-renddel tüntették ki.

1812-ben, amidőn Ferencz császár kénytelenségéből 30,000 embert, köztük 6000 lovast adott Napoleon oroszországi kalandos vállalkozásához, az ezred szintén Oroszországba vonult, ahol rendkívül sokat szenvedett a borzasztó hideg, a hiányos élelmezés és ruházat miatt.

Huszáraink itt is méltók voltak dicső hirtükhöz. Mihályfalvai Bekény huszárkapitány Mokranynál megrohanta az orosz elővédet, utjokat a már égő hidnál elvágta, 135 embert, 11 löszerkocsit és tömérdek podgyászt elfogott. Tamássy főhadnagy 60 önként vállalkozó huszárral 2 tisztet, 30 embert fogott s 60 élelemmel megrakott társzerket fosztott ki.

A 23—24 fokos hidegben negyedóránként váltották föl az őrszemeket s így is soknak keze-lába elfagyott. A vágómarhák az istállóban megfagytak s lovaik körül nagy tüzet raktak, csak így menthették meg őket.

1813-ban a Napoleon elleni szövetséges háboruban nagyon kiténtette magát Jánossy Pál tizedes, Raska kapitány kémszemlére indult a morva határszélre. Jánossy 3 huszárral az élen lovagolt. Két lengyel uhlánusra bukkant, akiket üzőbe vett, de ezek kelepczébe esáltak, mert csakhamar 40 uhlánussal találta magát szemközt. Jánossy vitézül keresztülörte magát s midőn ezek Raska csapatára attakot vezettek, ő hirtelen visszafordult, hátba támadta őket; néhányat levágott, 16-ot foglyul ejtett, míg a többiek elfutottak.

Neuwirt kapitány hallván, hogy a cseh Leipa városban ellenség táboroz az utczán, az első svadron három szakaszával dörgő »Éljen« kiáltások közt a városba rontott, heves harc után kivetette őket a városból. Az ellenség több halott és súlyos sebesülten kívül 9 foglyot és 7 lovat vesztett. Nagyszerű hőstettet vitt véghez itt Terlanday tizedes, aki több lovasat körül fogva közülök négyet levágott s mikor kardja markolatánál kettétört, annak hüvelyével egy dzsidást ledöfött lováról, puskáját elkapta, a többieket is ledöfte vele s Rotmeyer hadnagyot, akit már minden oldalról körülfogtak, kiszabadította.

E hőstetteért arany vitézségi érmet kapott. Gróf Zichy ezredes Rumburg felé rekognoscírozva, hallja, hogy ott 200 francia requirál; rögtön rajtuk üt, nagy részét lekasabolja, a többit elfogja. Itt Muraközy kapitány rendkívül kiténtette magát.

1815-ban ismét Olaszországban harcol az ezred Murat nápolyi király ellen, hol Gümöry főhadnagy több csatában kiténtette magát. Midőn az uralkodó ünnepélyes bevonulását tartotta Nápolyba, a menetet gróf Niepperg altábornagy nyitotta meg a 7-es huszárokkal. 1815. jun. 28-án a Via Appián át az örök városba ment az ezred, hol másnap a tisztikart a pápa kihallgatáson fogadta s áldását adta rájuk. Érkezésüket 24 ágyulövessel üdvözölték az Angyalvárból.

1848-ban újból olasz földön harcolnak. A Sommacampagne melletti véres és győzelmes ütközetben gróf Wrba kapitány a 3-ik eskadronnal 400 gyalogossal álló négyesöveget gázolt le. A négyesövegbe elsőnek Kaufmann káplár rohant be s ez a kiváló vitézségű huszár, aki már Vicenzánál is kiténtette magát, az arany vitézségi érdemrendet kapta.

A magyar szabadságharc messze olasz földön találván az ezredet, állítólag csak 37 huszár és két tiszt csatlakozott a honvédsereghez.

Az olaszországi táborozás után a legtöbb viszontagság a 66-iki hadjáratban érte az ezredet, ahol a 4-ik eskadronját, midőn az ágyukat akarták megmenteni, keresztüztűbe fogták s csaknem megsemmisítették.

Majdnem hasonló sors érte a chlumi vesz-

azokért is, akik nem találják meg az utat, mely hozzá vezet.

Ha tizenkét elmaradhatlan látogatásból egyet levonunk, tizenegy marad még. Siessünk! Kocsis, a rue de Saint-Louisban!

— Apám! Orsolya néniem tő van az állán?

— Apám, mért oly csunya az Orsolya néni?

De hagyjuk a többi tizenegy látogatás leírását.

Végre este öt óra tájban — hála Istennek! — a házuk előtt állunk meg, a hol az ebéd már vár ránk, kis fiam tapsol örömeiben s kacagva fogadja az öreg Annát, a ki a kocsizőreje a kapuhoz sietett. »Itt vannak! itt vannak!« kiáltja ő is örömmel. Mindnyájan a konyhába megyünk, ahol a feleségem az ujévi kalácsnak megadja az utolsó kenetet.

Édes atyám, a ki lámpával a kezében éppen a pinczébe készült, hirtelen megáll.

— Hohó, gyermekek ugyancsak későn jötök! Ide, ide, öleljetek meg. A mai nap a szeretet napja! Fogd meg ezt a lámpást, mondja a cselédnek.

És mialatt átölelve tart, jobbjával a kezemet keresi s hosszasan, melegen megszorítja. Kis fiam körülöttünk ugrándozva, csókra nyújtogatja kis száját.

— De én itt feltartóztattalak, pedig ti már a meleg kandallóhoz szeretnétek huzódni. Menjetelek csak, jó barátaink már várnak rátok!

Az ajtó kinyílik. Kézszorítások s meleg

üdvözlések; az ajándékok kölcsönös kicserélése. A csomagok kibontása közben a vidámság féktelen örömmé válik.

— Halljuk a kis mesét! szól az apám, belépve s letéve lámpását.

Egyszerre csend lesz. Kis fiam érezve első nyilvános szereplésének fontosságát, lestüött szemmel, elfogultan, de némi határozottsággal mondja el a kis bárány meséjét.

Mindnyájan oda figyeltünk s érdeklődve követjük a mesét. Bertrand bácsi, aki egy kicsit nagyot hall, odahozta a székét s tölcserént csinálva a tenyeréből, minden szót el akar fogni.

— Ah, tudom már, micsoda mese ez! A róka és a szőlő meséje!

És amikor csendre intik, örömmel kiált fel: — Igen, igen, igazán pompásan szaval!

Következnek az általános dicséretetek, amik a kis legényke önrétét fokozzák.

Ezalatt behozzák a párolgó levest. Édes anyám az ő jószágos szemével széttekint az asztalon s aztán az első kanál levestel megadja a jelt.

Édes atyám több ízben mondogatja:

— Ni, a lámpámat a pinczébe feledtem! Hozd csak el édes fiam. S a lámpával együtt mindannyiszor néhány pókhálós palack is megérkezik.

Igen, igen, éljen a családi asztal, ahol azok ülnek csupán, akik igazán szeretik egymást s ahol a harmincz éves férfi újra megtalálja azt a bort, amely keresztelője ünnepén folyt!

tett csata után az egész ezredet, amidőn a gyors visszavonulás fedezésére egy völgyben foglaltak állást.

Hirtelen nagy csapat bukkant föl a távolban s gróf Degenfeld ezredes nem tudván megkülönböztetni, hogy zászok-e, Fischer Lipót őrmestert öt huszárral eléjük küldötte. A csapatok fehér kendővel integettek feléjük, mire egész közel lovagoltak.

— Szászok? — kérdezte az őrmester.

— Nem, mi poroszok vagyunk, — szálljanak le a lóról.

— Hátra arcz, rajta-rajta, vezényelte az őrmester, mire sortűz dördült s a következő pillanatban valamennyi huszár vérbe borulva lovastól együtt zuhant a földre. Fischer két golyót is kapott, egyet a mellébe, egyet a balfelsőkarjába, mégis fölugrott, mellseit befogja szaladt az ezredhez jelentést tenni, aztán összeroskadt.

— A mai naptól fogva hadnagy ön — mondta Degenfeld gróf — azzal rohanva indult a porosz tüzek ellen.

Sulyos veszteségeket szenvedett az ezred Bosznia megszállásánál, ahol a Zepese felé kémszemlére indult Paczona István kapitány századát a Boszna-folyó túlsópartjáról s az erdők fájáról 3000 lesben álló fölkelő lepte meg és fogta két tűz közé, a szűk és meredek völgytorkolatban 36 huszár, köztük gróf Chorinszky Ferencz főhadnagy elesett, többen sulyosan megsebesültek s négyen végkép elűntek.

Nagy dicsőséget szerzett ezredének 1892-ben gróf Starhemberg Vilmos főhadnagy, aki a bécs-berlini távlovaglás alkalmával az első díjat nyerte el, a hosszu utat 71 óra és 34 perc alatt 7 éves Athos nevű lován, amely a gróf Forgách-féle ménesből került ki. A német távlovaglóik közül az első Berenstein hadnagy volt, ki Berlinből 73 óra 6 p perc alatt érkezett Bécsbe. Királyunk 1896-ban az ezred hadnagyává nevezte ki Frigyes német trónörökös s az ezred tisztikara remek diszkardal lepte meg, markolatán a kétféjű sassal, pengéjének egy oldalán az ezred hódolatjelét ajánlásával, a másikon a 7-es huszárok régi magyar jelszavával:

Harczkészen előre!

Utirányunk.

Ismertető közlemény a »Magyarország Párisban« című lapból. —

Olvasóinkat és kirándulóinkat bizonyára nemcsak Páris szépsége foglalkoztatja, a mikor az 1900-iki kirándulásra gondolnak, hanem foglalkoztatja nyilván már most az a természet minden szépségében bővelkedő ut is, a merre különvonataink áthaladni fognak, s amelyek nevezetességeiben, akár csak Páris látványosságaiiban, szintén lesz alkalmunk gyönyörködni. Hogy már most tájékozhatjuk magukat az ut irányáról s előre tudják, hogy micsoda természeti panorámának és egyéb nevezetességek látásában lesz részük. Elakarjuk itt mondani, hogy merre visz kirándulóink útja.

Amint ismeretes programmunkból kitűnik, különvonataink Budapestről indulnak, reggel 7 órakor és pedig felváltva Bruckon vagy Marcehagen keresztül haladva Bécs felé. Délben érkezünk a császárváros falai közé, a hol a Westbahnhof diszes éttermeiben már terített asztalok várnak a legkitűnőbb ebéddel. Utasaink már ezen ut alatt is jól fogják magukat minden tekintetben érezni, a mennyiben az utazás előtt nekik beküldött névsorból előre összeválogathatják azt az öt kirándulót, akivel egy fülkébe utazni óhajtanak. Minden kocsiiban egy rendező-bizottsági tag és egy orvos utazik, ők minden felvilágosítással rendelkezésükre állnak utasainknak.

Bécsből az ebéd elköltése, vagyis egy órai időzés után indul tovább a különvonat és Salzburgba érkezik este 7 órakor. A vacsorát a pályaudvarban töltjük el s ugyan-csak egy órai tartózkodás után indul tovább a vonat, este tíz órakor érkezvén a híres festő-városba: Münchenbe. Itt, tekintve, hogy éjjel nem utazunk, hanem pihenőre fordítjuk az éjszakát, kiszállunk s a pályaudvar köré épített előkelő hotelekben helyezkedünk el a legnagyobb ké-

nyelemben. Itt pihenvén ki az első napi utazás fáradságait, a második egész napot a gyönyörű Münchenben töltjük, ezuttal elegendőnek tartjuk megemlíteni, hogy a városi idegenforgalmat emelő bizottság vár itt reánk, mely azt tűzte ki czélul, hogy a magyarságnak ezt a napot a lehető legkellemesebbé tegye, s bemutassa utasainknak a város minden nevezetességét, világhírű középületeit, muzeumait.

Az ebédet és vacsorát a világhírű sörcsarnok dísztermében költjük el, bajor katonazene hangjai mellett, majd a következő éjszakát újra pihenve töltjük a pályaudvar melletti szállókba.

A festői bajor városnak már kora hajnalban mondunk búcsút, másnap, amikor a bajor államvasutak által összeállított s nagy kényelmet nyújtó vonaton gyorsvonat sebességével robogunk a sváb főváros: Stuttgart felé. Közben meglátjuk még az ulmi dómot, és pedig jó néhány perczig jut ki a vonatról ebből a szép látványból, úgy hogy minden szépségéről fogalmat nyerhetünk a világhírű dómnak.

Stuttgartban a kedvező véletlen úgy hozza magával, hogy a pályaudvar teljesen a város szívébe megy be, a festői fekvésű Schlossplatz egyik sarkában épített Marquart hotel tözsomszédságait, úgy hogy az itt tartózkodás rövid ideje alatt teljes képet nyerünk a Schlossplatzról és általában a württembergi főváros remek fekvéséről.

A »Hotel Marquart« remek éttermében fogunk előre megállapított gazdag menü szerint étkezni, majd az ebéd elköltése után a szálloda kijárata előtt álló vonatra felszállva tovább robogni a Franciaországtól elhódított elszász-lothringiai főváros, Strassburg felé.

Strassburgnak, mely a sok szépségben bővelkedő óvárosból és a modern német rezidenziából áll, nincsen több látványossága, mint a mennyit egy órai kocsizás alatt jól meg ne tekinthetünk. A város szívében fekszik a hatalmas gótikus dóm, mely úgy régisége szempontjából, mint az épület anyaga révén egyike a legszebb látványosságoknak, a melyen még máig is ott láthatók nyomai a németek ágyugolyóinak.

Strassburgból tovább utazva Avricourt felé robogunk, s hamarosan már ott is vagyunk a francia határon, a hol a tarka francia uniformis, s az eleven, pezsgő francia élet kellemes változatosságot nyújt a nyugodt, csöndes német városok látása után.

A podgyászoknak — melyeknek viteldij költségeit szintén a vállalat fedezi — vámvizsgálata tekintetében úgy intézkedtünk, hogy ez csak Párisban fog történni és pedig oly módon, hogy minden bórönd »Budapest—Páris« jelzéssel lesz feltűnően ellátva, s e jelzés alapján a francia vámhatóság előzékenysége révén abban a kellemes helyzetben leszünk, hogy a bóröndöket a kinyitás mellőzésével szállíthatjuk hoteleinkbe.

De még nem vagyunk egészen Párisban Avricourtól jóval alacsonyabbra indulunk Páris felé s útközben Nancyban van csak hosszabb megállás, a hol a vacsorát elköltjük. A kiknek kedve van, be is kocsizhatik a városba, hogy megnézze a ritka szépségű Stanislaus teret. Nancytól alig öt órai út vezet Párisba, a hova este 12 órakor, vagyis éppen abban az órában érkezünk, a mikor a boulevardok legforgalmasabb, legpezsgőbb élet képét mutatják. Ekkor ömlik a közönség a Páris tömérdek színházából, a boulevardokra, hogy a Café de la Paix, Café Américain és más kedveltebb kávéházak és restaurante-ok terraszairól a boulevard élet pezsgésében és kedves mozgalmasságában gyönyörködjenek.

Az eltöltött nyolcz nap után, azok, a kik nem rándulnak Brüsszelbe, Ostendebe és Londonba, vagy nem óhajtanak néhány napig még Párisban tovább időzni, jegyeink alapján díjtalanul utaznak vissza Budapestig és 25 kilogramm és podgyászuk is díjmentes.

Páristól Delle felé menve, ezzel a festői szépségű Svájcba jutunk és kétszer is áthaladunk a raján, először mielőtt Baselbe érkezünk.

Zürichet tizenöt órai út után érjük el, s itt egy napi tartózkodás vantervezve, mely idő alatt szintén gondoskodunk a teljes ellátásról, míg a

fogadtatás tekintetében a zürichi idegenforgalmi intézmény látja el az utasokat.

A természet legpazarabb szépségeit bőven ontó Zürich vidéke magában véve hű fogalmat nyújt már Svájcra, de innen alkalma van még az utasnak lerándulni a Luzernbe, a Rigire, a vierwaldstätteni tó remek szépségű vidékére, vagy még tovább Interlakenbe, a gleccserek közelébe egy kis svájci körútra, melyre nézve úgy társaságról, mint olcsó teljes program összeállításáról szintén gondoskodunk. Innen esetleg le lehet rándulni a felső olaszországi remek tavak gyönyörű környékére is.

Zürichből Tirol felé veszi útját vonatunk és a Svájc mögött nem maradó arlbergi vidéken jön át, melynek híres alagút a világszerte ismeretes, s csakhamar Innsbruckba érkezünk. Innsbruckból a Salzkammergut ismert vidékén át utazunk Bécsbe, s a kinek kedve van, végül még megszemlélheti a császárvárost is, hogy mennyire elenyészik egy ilyen másfél milliós lakosságú város a hatalmas aranyu tündérváros, a mindig mozgalmas, pezsgő életű Páris mellett.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Lapunk t. olvasóit — kik a nyár folyamán bárhova nyaralni mennek és a lapot oda járattatni akarják — figyelmeztetjük, hogy ebbeli szándékokat illetve címüket a kiadóhivatallal tudassák. Lapunk kiadóhivatala készséggel fogja a kívánt helyre elküldeni a példányokat.

* Ujabb kiadás a vízvezetékre. Nagyvárad vár s vízszükségletét a vízvezetési telep alig képes ellátni a szükséges vízzel, daczára, hogy mindkét gép majdnem állandóan üzemben van. Ez tette szükségessé, hogy a város egy újabb gőzgéppel és vízgyűjtő galériával kibővítse a telepet s ezáltal elejét vegye netalán kellemetlen meglepetéseknek, a mi az egyik gép megromlása esetén előállana. Ez a bővítés mintegy 53 ezer frtjába kerül a városnak. De lesz még más kiadás is, még pedig állandó teher. A szivattyú és gépgyár részvénytársaság beadványt intézett a városhoz, a melyben kifejti, hogy a telep kibővítésével, illetve a harmadik kazán és gőzgép beállításával az üzemben tartás is több embert igényel, mert 2 gépnek állandóan működni kell. Szükséges pedig még egy algépész évi 720 frt fizetéssel és két fűtő évi 600—600 frt fizetéssel, összesen tehát 1920 frt több kiadás lesz. Ennek a megtérítését kéri a várostól.

* A méltányos miniszter. A nagyvárad kerületi betegsegélyző pénztár áprilisban tartott gyűléséből kifolyólag egy felterjesztésben arra kérte a kereskedelmi minisztert, hogy előbbi elvi határozatának megváltoztatásával engedje meg, illetve mondja ki, hogy a kerületi betegsegélyző pénztárak azon tanonczoknak, kik mesterüktől pénzbeli fizetést nem kapnak, táppénzt nyújtani nem kötelesek, illetve jóváhagyólag vegye tudomásul a nagyvárad kerületi pénztár azon gyakorlatilag követett eljárását, hogy azon tanonczok, akik mesterüktől pénzbeli fizetést huznak, de ezt betegségük esetén elvesztik, a táppénzben részesülnek, ellenesben pedig azt megtagadja a pénztár. A kereskedelmi miniszter leiratban értesíti Nagyvárad városát, a kerületi betegsegélyző pénztárral leendő közlés végett, hogy a kérelmet nem teljesíti, mert a tanonczoknak törvényes igényük van s különben sem volna méltányos ennek megvonása.

* **Kinevezések.** A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóságánál *Gitye* Lajos nagyvárad kir. adóhivatali díjtalan gyakornok-jelölt, ugyancsak a nagyvárad kir. adóhivatalhoz, díjtalan adóhivatali gyakornokká neveztetett ki. — A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóságánál *Juhász* László nagyvárad kir. adóhivatali díjtalan gyakornokká kineveztetett.

* **Megrövidítik a várost.** A közeli községekbe bejövő nép furfangos módon kieszele, hogy miként kerülje el a vámok fizetését s ez által megcsönkítsa Nagyvárad vámjövödelmét. *Bordé* Ferencz tanácsnok a városi tanácshoz intézett beadványában rámutat erre a visszaélésekre. Így a Püspöki határból a töltés melletti gyaloguton, a mezőn keresztül, továbbá a Fácános felől a szőlőtelepnél elvezető uton jönnek a városba. Kiskut-utca végén, a kutháznál egy szekér ut van a vámon kívül a Városligetre. Az aradi országról kikerülnek a Bónai-kuthoz s úgy jönnek be a városba, míg a belényesi útról könnyen eljutnak a Rulikovszky-temetőtől bevezető útra. Mindezen helyeken pedig nincs vám s így fizetés nélkül hozzák be az árucikkeket. A tanácsnok javasolja, hogy ezen visszaélések megállításául az olasz vasút melletti vámház kihelyeztessék a váradi szőlőhegyre vezető úthoz; az olasz dűlőutak elárkoltassanak, az uton pedig sorompó állítsassék, melynek kulcsa a mezőőrnel álljon. A Fácánosba vezető útra sorompót állítsanak, részes vámos alkalmazása mellett. A körözspart olasz oldalán az országratra a szekérut elzárassék. Kis-Kut-utca végén a sötétági vasuti átjáróval szemben 1 szoba és konyhából álló vámház építtessék és a városligetbe vezető ut elárkoltassék. Az újvárosi földekről a szomszédos községekbe vezető utak elárkoltassanak. Mindezek keresztülvitelét a városi pénztár szempontjából sürgősen kéri a tanácsnok.

* **Meggyilkolta a feleségét.** Borzalmas gyilkosságról értesíti lapunkat tudósítónk *Kimpanyból*, mely az egész környéket izgatottságban tartja. Belle Vaszali odaváló oláh ember már régebben rossz viszonyban volt a feleségével s folytonosan perlekedtek. Tegnap ismét összezőrdülés volt köztük s a feldühödött ember egy éles késsel szíven szurta a feleségét. A szegény asszony azonnal meghalt, de az ember még az után is megszurta egy párszor. Ma lesz a törvényszéki boncolás dr. *Perjessy* Mihály kir. ügyész jelenlétében. A gyilkost elfogták.

* **Bakák a Körözben.** Sietünk előrebocsátani, hogy nem holmi bakákkal összefüggő vízi katasztrófáról akarunk olvasóinknak referálni, sem katonáék mindennapi rendes fűrdőzéséről, erről a kényszer Kneip-kuráról éneket zengeni. E kis referáda szenzációs czime ellenkezőleg egy egész komoly, sőt tanulságos kísérletét tárgyalja bakáinknak, melyet a Körözs sebes és örvényes hullámai felett tegnap végrehajtottak. A gyalog-katonaság rendes átkeleési manővere folyt le ezuttal a Körözs folyó vizén keresztül a városunkban időző összes katonai notabilitások jelenlétében. E gyakorlatoknak az a célja, hogy a gyalogság szükség esetében teljesen a maga erejéből legyen képes egy folyó tulsó partjára átkelni. Igen zseniális az a mód, ahogy ezt katonáink végbeviszik. Valóságos diogenesi eljárás. Készítenek fagalyakból egy csónakvázat. formát, erre rágyöngylik és kötözik rendes tábori sátrukat és kész az improvizált vízi jármű, melyhez evező gyanánt az oldalukon hordott kis kézi ásó szolgál, melynek nyelét egy karóval megtoldva meghosszabbítják. Így lesz aztán a bakából pár pillanatra, pár perc alatt tegerész, vagy legalább is hajós. Az érdekes próbagyakorlatok nézésére nagy közönség gyűlt össze a váradelenczei Körözspart kögáti részénél, mely érdeklődéssel nézte bakáink első szárnypróbálgatásait a víz hátán. Eljött azok megszemlélésére a VII. hadtestnek jelenleg itt időző parancsnoka: *Schvitzer* Lajos altábornagy, *Pokorny* Herman hadosztály parancsnok és *Scheiber* Viktor ezredes hadsegéd kíséretében s a 37. ezred tisztikara csaknem testületileg, élén *Aulich* ezredessel. A csónakok kettesével, hármasával és négyesével összekapcsolva, mint pontonok tették meg az utat a Körözs innenső

partjától a másikig és vissza, különböző súlyú ballasztal. Némelyikben a puska, bornyu és az egész czakumpakk benne volt s mégsem szenvedett hajótörést. A szépen sikerült próba egész alkonyatig eltartott s a hadtestparancsnok, a ki mindenütt személyesen ott volt s tapasztalatilag győződött meg, teljes megelégedését fejezte ki a tisztikar és legénység előtt.

* **Én vagyok a gyilkos.** Vigan mulattak a henczidai legények vasárnap este a korcsmában, sőt vigságuk annyira ment, hogy felugráltak az asztal mellől és csoportokba verődve táncolni kezdték úgy, hogy rengett bele a korcsma. Önkényes táncból önkénytelen tánc lett, ebből ismét hatalmas dulakodás, melynek csaa az vetett véget, hogy a dulakodó csoportban *Tarsoly* János éles sikoltással összerogyott és rövid perczek múlva meghalt. A mulatságnak egyszerre vége volt, mindenki kijózanodott és egyik orvosért szaladt, a másik hideg vizért a kuthoz, — azt hive, hogy *Tarsoly* János csak elájult. Mikor aztán megfordították, akkor látták, hogy csupa vér a baloldala és egy keskeny nyílásból folyton patakzik a vér. Az egész mozgalom alatt csak *Nagy* József állt mereven maga elé bámulva a sarokban s mikor a sebről kétségtelen lett, hogy *Tarsoly* késszurás áldozata s a legények kérdőleg néztek egymásra — *Nagy* József elővánszorgott a sarokból s markában akkor is egy zsebkést szorongatva, megdöbentő komolysággal jelentette ki:

— Én vagyok a gyilkos!

A tettest saját feladása folytán rögtön elfogták.

* **A végrehajtók szüretje.** Az arany kalászatok leszedte a kasza, sok helyen már zsákokban áll az istenáldás, amit fáradságos munkájáért adott a föld. A szegény földmives emberre épenugy, mint a birtokosra most jön a sok rendbeli fizetéseknek a sora. A magyar gazda mindent az aratástól vár, remél. De az állam is így van. Kénytelen-kelletlen kiadják a jelszót, hogy ne peregen a dob az aratásig. Most azonban elérkezett — a végrehajtások ideje, a mit el nem vert a jég, egyrészt a porcióba kell adni. De hát eddig is volt. Az aratás után jön a végrehajtók szüretje.

* **Vigécz, aki nem szállit.** Bozsvátcz horvát község arra kéri a nagyvárad rendőrséget, hogy sziveskednék neki segédkezet nyújtani bizonyos *Zeiger* S. vigécz kézrekerítésében, aki szövetekben, lópokróczban és gobelinekben valósgyalgal pedig hunczutságban utazott. Nevezett ugyanis Bozsvátcz-községben nagyvárad illetőségűnek vallva magát, felszedegette a pénzeket különféle szövetek megrendelése czimén, a megrendelt posztó azonban már oly soká késik, hogy nagyon alapos a gyanu, hogy megsem érkezik. Bozsvátcz-község tehát vagy pénzt akar, vagy posztót, vagy pedig *Zeigert*.

* **Meglopták a bírót.** Kertész József kis-kágyai bíró házában a napokban nagy takarítást végzett valami csirkefogó. Most már kisütöttek annyit, hogy a váratlan vendég mintegy 28—35 éves, magas, fekete haju és szemű, fekete hosszú bajuszu, akinek az arcán, a bajusza végén forradás van. A jó madár elemelt a bírótól egy öltözet ruhát, élelmi szereket és 4 frt 76 kr. kés-pénzt, továbbá a község kárára 8 drb 200—200 frtról szóló s Kis-Kágya község részére kiállított vasuti törzsrészvényt és egy mezőri forgópisztolyt. A szarka természetű jó-madarat körözik.

* **Jajkiáltás az éjszakában.** Zsadányban a nagy utcán tegnap virradóra nem a kakas szóra keltek fel az emberek, hanem egyetlen jajkiáltásra s hirtelen az utcán teremve ájultan találták a szekéruton *Dományi* Erzsébet u. ottani lakos nőt. Fején volt egy vérző ütés, mely valami tompa eszközzel volt ejtve. — Az ájult leányt rögtön lakására szállították, a hol rövid kínlás után, anélkül, hogy a tettest elárulta, vagy erre nézve valami utbaigazítót mondott volna — meghalt. E véres tett lehetőleg szerelemféltésből, vagy valamely

csalódott szerelmestől keletkezett. A nyomozás erősen folyik, mindeddig azonban gyenge eredménnyel. A gyilkos oly hirtelen végezte a dolgát, hogy mire az emberek az ajtóban termettek, az áldozat körül senki nem volt található, de még távolabb sem a segítségre futókön kívül.

* **Hamis itcze, hamis font.** Falusi korcsmárosokról szól az ének. Ezek a jó urak — tisztelet a kevés kivételnek — nemcsak az 50 százalékos nyereségeket és közvetítési díjakat vágják zsebre, hanem még a mértékeket sem átadják meghamisítani s így csalni folytonosan a gyámoltalan népet, mely a konkurrenczia hiányában alaposan is sikerül nekik. A cséffai csendőrök derék munkát végeztek, midőn tekintve a homályos söntések rejtelmeibe, az alaposan behorpasztott ürmértékeket és lereszelt súlyokat, egyensúlyt nem tartó mérlegeket elko-bozta. Azon óhajunkkal egyetemben, hogy vajha egy-egy fogyasztási szövetkezet pótolná ezen galád üzleteket, ideiktatjuk a hamis mértékben rajtacsipett és a cséffai főszolgabíróshoz feljelentett egyének díszes névsorát: *Lishtman* Antal, oláh-apáti; *Bázán* János kardói, *Weisz* Lipót, *Abraham* József, *Spitz* Sámuel fugyi-vásárhelyi; *Blau* Márton, *Kóhn* Mihály gyiresi lakos mészáros és kormárosok; *Liber* Herman és *Izsák* Mór vizesgyáni lakos korcsmárosok.

* **Végeladás akadályokkal.** Szalai Braun Sándor rég ismerős nemcsak a nagyvárad rendőrség, hanem más igazságot osztó faktorok előtt is, amit fényesen bizonyít az a körülmény, hogy Szalai Braun Sándor immáron ötször volt különféle csete-paték miatt büntetve s legutóbbi ülése kerek három évig tartott a vizsgálati fogság beszámításával együtt. Hanem alig szabadult ki, rögtön megélhetés után nézett és már egy hét múlva egy nagy motyón ült Szalai Braun a piac közepén, melyből a venni szándékozók tetszése szerint huzgálta elő a mi-egymást. Ez a vegyeskereskedésbeli végeladás, a nagy olcsóság, a vevők tömeges érkezése és legfőképen Braun arczatja fel tünt a sarki rendőrnek s Braun ur bekisérésével véget vetett a végeladásnak.

* **Szökevény cipész.** Egy cipész rugaszkodott el a kaptától s oly dologra adta magát, amire még eddig nem volt szabadalma, sem iparigazolványa. *Friedmann* Sándor Kassán dolgozott *Mingarszky* Lajos cipész üzletében s szolgálati könyvével együtt egy garnitúra szerzeszámot is elvitt s Nagyváradnak vette útját. A kassai rendőrség táviratilag értesítette a nagyvárad rendőrséget az esetről, mely aztán illő fogadtatásban részesítette *Friedmann*-t. A lopott dolgok visszaszámzatatódnak Kassára, *Friedmann* kívánsága ellenben teljesül, mert itt marad, legalább rövid ideig minden bizonynyal itt.

A gabona-uzsora.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, jul. 22.

Érdekes becsületsértési pört tárgyalt ma a büntető járásbíróóság. A vádlott *Sándor* (Schlesinger) Pál, a Lipótváros volt képviselőjelöltje, a Schlesinger és Polakovics nagy gabona-czég tagja volt. A panaszt ellene *Fülep* J. György torontálmegyei fogalmazó emelte, aki ez év május havában a *Köztelek* hasábjain egy cikket irt volt a délvidéken divó gabonauszoráról. A cikk odakonkludált, hogy a délvidéki kisgazdák elszegényedésének okát az ugynevezett *gabona-elővételi ügyletek* képezik, a miútkkel leginkább a fővárosi *Schlesinger* és *Polakovics* czég foglalkozik Torontálban.

Az ügyletek ismertetése mellett a cikk, mely névtelenül jelent meg, ott volt a czég szerződési formulája is. Nehány nap múlva *Sándor* Pál megjelent a lap szerkesztőségében, s miután kimutatta, hogy az ellene emelt vádak alaptalanok s a közölt szerződés sem hü

másolat, a szerkesztőség ezt konstatálta a legközelebbi számban. Ugyanezért Sándor kérte a vidékről küldött cik írójának megnevezését is, s mert erre vagy két hétig várt, végre is sürgette meg levélben az író megnevezését:

— Ki hát az a *pimasz gazember*, aki azokat a szemtelen hazugságokat írta?

Erre történt, hogy Fülep J. György jelentkezett, még pedig a büntető bíróságnál, ahol a levél alapján Sándort feljelentette. Az ügyben Baumann Mór bíró mára tüzte ki a tárgyalást, melyben a vádlott Pollák Illés dr. védő kíséretében jelent meg. A panaszos maga nem jött el, hanem Frank Sala dr. ügyvédet küldte el. A bíró megkérdezte tőle:

— Nem intézték el az urak békésen a dolgot?

— Ügyfelem arra utasított, hogy folytassam az eljárást.

Erre a bíró sorra felolvasta a dologra tartozó hírlapi közleményeket. A *gabona-uzsora Torontálban* című cikk elmondja, hogy a kormány tétlenül nézi a gabona-uzsorások szédelgéseit, amelyek miatt a délvidéken, hol azelőtt a jólét uralkodott, most a nyomor és a lázadás szelleme ütött tanyát. Hogy mint okozzák a *gabona-elővételi ügyletek* a kisgazdák vagyoni romlását, példákkal illusztrálja. A Schlesinger és Polakovics cég vett például Szubics Józstól 50 mázsa búzát 5 frt 90 kr-ával. Eljött a szállítás ideje s mert akkor a buza már 11 frt 80 kron állott, Szubicsnak pedig nem termett búzája, a vételárul felvett 295 forint helyett néhány hónap múlva 590 frtot kell fizetnie. Hozzáteszi végül, hogy Torontál megyében csak elvéve akadott olyan kisgazda, akit a cég, ily ügyletek után, már ne egzekvált vagy licitált volna.

Baumann bíró (a vádlotthoz): Ön írta a bepanaszolt levelet?

— Igen, én írtam.

— (A panaszoshoz): Becsületsértés vagy rágalmozás címén tartja-e fenn a vádat?

— Rágalmazásért is, mert a *Köztelek* szerkesztésére az OMGE. egész igazgató-választmánya ügyel fel s így a levél több kézen megfordult.

— De ez nem a panaszolt ténykedése, ha így is történt.

— Határozottan fentartom a rágalmozás vádját is.

Pollák Illés dr. védő utal arra, hogy ő s a fele nem tudták eddig, mint van megkonstruálva a panasz. Most látják csak belőle, hogy Fülep magáévá teszi a cikket rágalmozásait és vádaskodásait. Ezért, mivel ez *hatóság előtt való rágalmozás*, a panaszos ellen viszonvádat emelnek.

Frank Sala dr: Ez a panasz a sajtóbíró-ság elé tartozott volna.

— Ott nem akartunk *névtelen* szerző ellen pörre menni.

— A becsületsértés, ha van a cikkben, befejezést nyert a közléssel s annak fentartása nem lehet új sértés.

Pollák dr: Kérek bírói határozatot!

Bíró: Majd fogok hozni, — most előbb kihallgatom a panaszoltat.

Sándor Pál 38 éves, hódmezővásárhelyi 38 éves, izraelita, nős, családostól, nagykereskedő; becsületsértésért egyszer már volt régebben büntetve. (A tárgyalás folyik.)

MULATSÁG.

Az iparos-ifjúság mulatsága. Ma, szombaton este tartja meg a nagyváradi iparos-ifjúság önképzőköre nyári táncestélyét. A mu-

latság, mely a Lövölde terén, esetleg rossz idő esetén a Sport-pavillon nagytermében fog lezajlani, minden tekintetben sikerültnek ígérkezik. A rendezőbizottság mindent elkövetett, hogy ez a mulatság méltó legyen a már általok rendezett estélyekhez, a sikert illetőleg. A zenét Rácz Jóska jóhírű zenekara szolgáltatja. — A kibocsátót meghívót különben itt adjuk: A nagyváradi ipartestület ifjúságának önképző egylete által saját pénztára javára 1898. évi július hó 23-án, szombaton a Rhédey-kerti lövöldében esetleg a Sport-pavillon nagytermében rendezendő zártkörű nyári táncestélyre t. czimzettel, illetve családját tisztelettel meghívjuk. Bertsey György, e. elnök. Pintér Tamás, b. elnök. Ifj. Cser János, e. pénztáros. Német Antal, t. b. elnök. Mihályi Ferencz, ellenőr. Zeman János, e. jegyző. Nagy Imre, gazda. Abella Mihály, ifj. Barza József, Bereczki László, Kovács Béla, Kabdebó Ernő, Makovits Ferencz, Novák Gusztáv, Nagy Károly, Varga Gyula. Beléptidj: Személyjegy 70 kr. Családjegy 3 személyre 1 frt 50 kr. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek előre válthatók — a meghívó előmutatása mellett — az egylet Teleky-utcai helyiségében és Liptai László fő-utcai fodrászüzletében. — A meghívó másra át nem ruházható s kívánatra előmutatandó.

SZÍNHÁZ.

LIII.

A bájos zenéjű, poetikus szép operett került tegnap színre, még pedig örvendetesen sikerült előadásban.

Lám, hogy a szereplők a nekik megfelelő szerepekben működtek, mindjárt más képe volt az előadásnak is.

Perényi Margit *Lilije* jórészt kifogástalan volt, csupán első felvonásbeli énekszámait nem tartjuk sikerültnek. Am sokkal fényesebb sikerrel játszott és énekelt is egyébként, semmint helyén valónak látnók kritizálni tegnapi sikereit. Ez bizony teljes volt. Abba utóvégre is beleenygunk, hogy a szövegkiejtése olyan tökéletlen volt sok helyütt, mert bizony tetőtől talpig ennivaló és aranyos volt egyébként. Sok tapsot kapott, nyílt színen is; megisméltették minden énekszámát és méltán.

Nagyon jó partnere volt Kassai. Az ő *Plinchar*-ja is sikerült minden ízében. Ének számai sem a szokottak, hanem jók, játéka pedig egyszerűen kritikán felüli volt.

Különösen dicséretes még Bartos (Bompaa) és bizvást a kabinet alakítást bemutatott Krémer Jenő (*Batelière* báró). Az utóbbi nagyon rutinos, nagyon distingvált és nagyon jóízű alak is volt. Némiképpen túlzott ugyan, de hát melyik vidéki színész ment ettől a hibától?

Zenekar, rendezés — jók voltak.

—i.

Nem lesz gyermek-előadás. Vasárnap délután a közönség érdeklődését teljesen leköti a jubiláló huszár-ezred lovas-játéka. Ez okból a szintársulat holnap, vasárnap délután nem tart előadást.

Szinköri hírek. A *czigány*. Szigligeti kitűnő népszínműve kerül holnap este színre Fái Szeréna 4-ik vendégfőléptével; nagy gondal készülnek az előadásra, a melyben különösen Fái Sz. Rózsija és Szentgyörgyi utólréhetetlen Zsiga cigánya művészi magaslaton állanak. A darabban játszanak még Kissné, Turchányi O., Bartos, Kassai, Leóvey, Pataki, Tompa és Vendrei.

Érdekes vendégszereplés. Nagyon örvendetes hír eset tudomásunkra. — Ugyanis egy vállalkozó szellemű művészbarát nagyban fáradozik azon, hogy a m. kir. Operaház első koloratúr-primadonnáját *Futtakyné Penny* Irént néhány estére terjedő vendégszereplésre megnyerje. Szükségtelen azt talán hangsúlyoz-

nunk is, hogy mily örömmel hallaná a nagyváradi színházlátogató publikum ezt a kiváló művésznőt. A tervbe vett vendégszereplés augusztus hó 15. és 25-e közti négy estére szólna, a mely estéken bemutatkozna a művésznő *Leoncavallo* »Bajazzók«-jában, *Medda* szerepében, — *Verdi* »Troubadourja«-ban, *Leonora* szerepében. *Mascogni* »Paraszt becsület«-ben, *Sautuzza* szerepében és *Gounod* »Faust«-jában *Margit* szerepében. Őszintén óhajtjuk vajha valósággá válnék a tervbe vett négy vendégszereplés. Mert bizony amily igaz, hogy zsúfolt házzal tüntetne a n.-váradi közönség *Penny* Irén mellett, szintoly igaz, hogy ritka műélvezetben lenne része.

Igazságszolgáltatás.

A „Kuczorgó“ öreg kocsmárosa. E hónap elején mondott ítéletet a pestvidéki kir. törvényszék, több ízben megszakított végtárgyalás után a rákoscsabai »Kuczorgó« csárda öreg kocsmárosa, Szödy Vendel felett. Az a vád terheli az öregkocsmárost, hogy a múlt évi szeptemberben meggyilkolta Bartók József parasztgazdát, mert gyanuja volt rá, hogy menyecske feleségével szerelmi viszonyt folytat. A mikor letartóztatták, töredelmes vallomást tett Szödy Vendel, a végtárgyaláson azonban körömszakadtig tagadott, azt erősítve, hogy ő a világ legjamborabb embere. A törvényszék szándékos emberölés büntetében mondotta ki bűnösnek s 12 évi fegyházra ítélte el a vén gonosztevőt. Hogy az igazság kitudódjék a kir. táblához fellebbezett, a mely ma Bakos János előadása alapján helybenhagyta a törvényszék ítéletét.

REGÉNY-CSARNOK.

43.

ELŐRE!

Neidegg után fordította: Tátraházi R. P.

Ilyen ellenmondásokkal telt az emberi sziv, a mint Waldheim e hibát észrevette, mikor nejt ott hagyta; ez végre beleegyezett, hogy Platonoffot utra teszi. Waldheim észrevette, hogy neje az egész beszélgetés alatt egyetlen szót sem vesztegetett arra, hogy a gyanut ártatlanra kenje.

Ha nagyon pattogott volna és férje nemtelen eljárását emlegette volna, akkor még tovább is ment volna — — — azonban így — — — becsülte nejt, hogy belátta az igazságot.

— Hasonló körülmények között ilyen magamfajta ember az olyan asszonyt, mint Olga, a kiből már kihalt az igazságérzet, kedvelne, — mormogta Waldheim bosszusan gunyolva önmagát — az ilyennel gyors követeléssel szépen el lehet banni.

XV. FEJEZET.

Néhány nap telt el ez eset óta. Bucheneggben ünnepi hangulat uralkodott, Irén valahára »igent« mondott Haldenschwangnak. Ez örömben azonban keserűség is vegyült. Jött a a szigorú parancs, mely a boldog vőlegényt tüstént a városba szállította, hogy ott X-ben való tartózkodását igazolja, hol gyanus hírű személyekkel érintkezett, kiknek alkalmat nyújtott, hogy csel vagy lopás által ama iratokba bepillantsanak.

A vád súlyos volt, a heves vérű embert természetesen kiverte rendes állapotából. Érezte, hogy meg van sértve becsületében, hazaszeretében. Elviselhetetlen, hogy vétkes könyelműségről vádolják, nevét tisztességtelen dologgal hozzák kapcsolatba. Az meg valósággal dühöngővé tette, hogy mindez Waldheimtől került ki.

A dolgot a lapok is emlegették. Ilyen körülmények között Haldenschwang szükség telenek tartotta, hogy Petersdorffal szemben tartózkodó legyen. Nyíltan elmondta a egész dolgot, a nélkül, hogy leendő apjátó

másolat, a szerkesztőség ezt konstata a legközelebbi számban. Ugyanekkor Sándor kérte a vidékről küldött cikk írójának megnevezését is, s mert erre vagy két hétig várt, végreig sürgette meg levélben az író megnevezését:

— Ki hát az a *pimasz gazember*, aki azokat a *szemtelen hazugságokat* írta?

Erre történt, hogy *Fülep J. György* jelentkezett, még pedig a büntető bíróságnál, ahol a levél alapján Sándort feljelentette. Az ügyben *Baumann Mór* bírő mára tüzte ki a tárgyalást, melyben a vádlott *Pollák Illés dr. védő* kíséretében jelent meg. A panaszos maga nem jött el, hanem *Frank Sala dr. ügyvédet* küldte el. A bírő megkérdezte tőle:

— Nem intézték el az urak békésen a dolgot?

— Ügyfelem arra utasított, hogy folytassam az eljárást.

Erre a bírő sorra felolvasta a dologra tartozó hírlapi közleményeket. A *gabona-uzsora Torontálban* című cikk elmondja, hogy a kormány tétlenül nézi a gabona-uzsorások szédelgéseit, amelyek miatt a délvídeken, hol azelőtt a jólét uralkodott, most a nyomor és a lázadás szelleme ütött tanyát. Hogy mint okozzák a *gabona-elővételei ügyletek* a kiszáradást vagyoni romlását, példák illusztrálja. A *Schlesinger és Polakovics* cég vett például *Szubics* Józseftől 50 mázsa búzát 5 frt 90 kr-ával. Eljött a szállítás ideje s mert akkor a buza már 11 frt 80 kron állott, *Szubicsnak* pedig nem termett búzája, a vételárul felvett 295 forint helyett néhány hónap múlva 590 frtot kell fizetnie. Hozzáteszi végül, hogy *Torontál* megyében *csak elvétele akad olyan kiszáradta*, akit a cég, ily ügyletek után, már ne *egzekvált vagy licitált volna*.

Baumann bírő (a vádlotthoz): Ön írta a bepanaszolt levelet?

— Igen, én írtam.

— (A panaszoshoz): Becsületsértés vagy rágalmazás címén tartja-e fenn a vádat?

— Rágalmazásért is, mert a *Köztelek* szerkesztésére az OMGE. egész igazgató-választmánya ügyel fel s így a levél több kézen megfordult.

— De ez nem a panaszlott ténykedése, ha így is történt.

— Határozottan fentartom a rágalmazás vádját is.

Pollák Illés dr. védő utal arra, hogy ő s a fele nem tudták eddig, mint van megkonstruálva a panasz. Most látják csak belőle, hogy *Fülep* magáévá teszi a cikk rágalmaikat és vádaskodásait. Ezért, mivel ez *hatóság előtt való rágalmazás*, a panaszos ellen vizonvádat emelnek.

Frank Sala dr: Ez a panasz a sajtóbíró-ság elé tartozott volna.

— Ott nem akartunk *névtelen* szerző ellen pörre menni.

— A becsületsértés, ha van a cikkben, befejezést nyert a közléssel s annak fentartása nem lehet új sértés.

Pollák dr: Kérek bírói határozatot!

Bírő: Majd fogok hozni, — most előbb kihallgatom a panaszlottat.

Sándor Pál 38 éves, hódmezővásárhelyi 38 éves, izraelita, nős, családos, nagykereskedő; becsületsértésért egyszer már volt régebben büntetve. (A tárgyalás folyik.)

MULATSÁG.

Az iparos-ifjúság mulatsága. Ma, szombaton este tartja meg a nagyváradai iparos-ifjúság önképzőköre nyári táncszertélyét. A mu-

latság, mely a Lövéde terén, esetleg rossz idő esetén a Sport-pavillon nagytermében fog lezajlani, minden tekintetben sikerültnek ígérkezik. A rendezőbizottság mindent elkövetett, hogy ez a mulatság méltó legyen a már általok rendezett estélyekhez, a sikert illetőleg. A zenét *Rácz Jóska* jóhírű zenekara szolgáltatja. — A kibocsátó meghívót különben itt adjuk: A nagyváradai ipartestület ifjúságának önképző egylete által saját pénztára javára 1898. évi július hó 23-án, szombaton a Rhédey-kerti lövédeben esetleg a Sport-pavillon nagytermében rendezendő zártkörű nyári táncszertélyre t. czimzettet, illetve családját tisztelettel meghívjuk. Bertsey György, e. elnök. Pintér Tamás, b. elnök. Ifj. Cser János, e. pénztáros. Német Antal, t. b. elnök. Mihályi Ferencz, ellenőr. Zeman János, e. jegyző. Nagy Imre, gazda. Abella Mihály, ifj. Barza József, Bereczki László, Kovács Béla, Kabdebó Ernő, Makovits Ferencz, Novák Gusztáv, Nagy Károly, Varga Gyula. Beléptidij: Személyjegy 70 kr. Családjegy 3 személyre 1 frt 50 kr. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek előre válthatók — a meghívó előmutatása mellett — az egylet Teleky-utcai helyiségében és Liptai László fő-utcai fodrászüzletében. — A meghívó másra át nem ruházható s kívánatra előmutatandó.

SZINHÁZ.

LILI.

A bájos zenéjű, poetikus szép operett került tegnap színre, még pedig örvendetesen sikerült előadásban.

Lám, hogy a szereplők a nekik megfelelő szerepekben működtek, mindjárt más képe volt az előadásnak is.

Perényi Margit *Lilije* jórészt kifogástalan volt, csupán első felvonásbeli énekszámait nem tartjuk sikerültnek. Am sokkal fényesebb sikerrel játszott és énekelt isjegyébként, semmint helyén valónak látnók kritizálni tegnapi sikereit. Ez bizony teljes volt. Abba utóvégre is beletnyugsunk, hogy a szövegkiejtése olyan tökéletes volt sok helyütt, mert bizony tetőtől talpig ennivaló és aranyos volt egyébként. Sok tapsot kapott, nyílt színen is; megisméltették minden énekszámát és méltán.

Nagyon jó partnere volt *Kassai*. Az ő *Plinchar*d-ja is sikerült minden ízében. Ének számai sem a szokottak, hanem jók, játéka pedig egyszerűen kritikán felüli volt.

Különösen dicséretes még *Bartos* (Bompaa) és bizvást a kabinet alakítást bemutatót *Krémer* Jenő (*Batelière* báró.) Az utóbbi nagyon rutinos, nagyon distingvált és nagyon jóízű alak is volt. Némiképpen túlzott ugyan, de hát melyik vidéki színész ment ettől a hibától?

Zenekar, rendezés — jók voltak. —i.

Nem lesz gyermek-előadás. Vasárnap délután a közönség érdeklődését teljesen leköti a jubiláló huszár-ezred lovas-játéka. Ez okból a szintársulat holnap, vasárnap délután nem tart előadást.

Szinköri hírek. A *czigány*. Szigligeti kitűnő népsziműve kerül holnap este színre Fái Szeréna 4-ik vendégfölléptével; nagy gondal készülnek az előadásra, a melyben különösen Fái Sz. Rózsija és Szentgyörgyi utólréhetetlen Zsiga cigánya művészi magaslaton állanak. A darabban játszanak még Kissné, Turchányi O., Bartos, Kassai, Leóvey, Pataki, Tompa és Vendrei.

Érdekes vendégszereplés. Nagyon örvendetes hír eset tudomásunkra. — Ugyanis egy vállalkozó szellemű művészbarát nagyban fáradozik azon, hogy a m. kir. Operaház első koloratúr-primadonnáját *Futtakyné Penny* Irént néhány estére terjedő vendégszereplésre megnyerje. Szükségtelen azt talán hangsúlyoz-

nunk is, hogy mily örömmel hallaná a nagyváradai színházlátogató publikum ezt a kiváló művésznőt. A tervbe vett vendégszereplés augusztus hó 15. és 25-e közti négy estére szólna, a mely estéken bemutatkozna a művésznő *Leoncavallo* »Bajazzók«-jában, *Medda* szerepében, — *Verdi* »Troubadourja«-ban, *Leonora* szerepében. *Mascogni* »Paraszt becsület«-ben, *Sautuzza* szerepében és *Gounod* »Faust«-jában *Margit* szerepében. Öszintén óhajtjuk vajha valósággá válnék a tervbe vett négy vendégszereplés. Mert bizony amily igaz, hogy zsúfolt házzal tüntetne a n.-váradai közönség *Penny* Irén mellett, szintoly igaz, hogy ritka műélvezetben lenne része.

Igazságszolgáltatás.

A „Kuczorgó“ öreg kocsmárosa. E hónap elején mondott ítéletet a pestvidéki kir. törvényszék, több ízben megszakított végtárgyalás után a rákoscsabai »Kuczorgó« csárda öreg kocsmárosa, Szüdy Vendel felett. Az a vád terheli az öreg kocsmárost, hogy a múlt évi szeptemberben meggyilkolta Bartók József parasztgazdát, mert gyanuja volt rá, hogy menyecske feleségével szerelmi viszonyt folytat. A mikor letartóztatták, töredelmes vallomást tett Szüdy Vendel, a végtárgyaláson azonban körömszakadtig tagadott, azt erősítve, hogy ő a világ legjámborabb embere. A törvényszék szándékos emberölés büntetében mondta ki bűnösnek s 12 évi fegyházra ítélte el a vén gonosztevőt. Hogy az igazság kitudódjék a kir. táblához fellebbezett, a mely ma Bakos János előadása alapján helybenhagyta a törvényszék ítéletét.

REGÉNY-CSARNOK.

43.

ELŐRE!

Neidegg után fordította: Tatrakázi R. P.

Ilyen ellenmondásokkal telt az emberi sziv, a mint Waldheim e hibát észrevette, mikor nejét ott hagyta; ez végre beleegyezett, hogy Platonoffot utra teszi. Waldheim észrevette, hogy neje az egész beszélgetés alatt egyetlen szót sem vesztegetett arra, hogy a gyanút ártatlanra kenje.

Ha nagyon patogott volna és férje nemtelen eljárását emlegette volna, akkor még tovább is ment volna — — — azonban így — — — becsülte nejét, hogy belátta az igazságot.

— Hasonló körülmények között ilyen magamfajta ember az olyan asszonyt, mint Olga, a kiből már kihalt az igazságérzet, kedvelne, — mormogta Waldheim bosszusan gunyolva önmagát — az ilyen gyors követeléssel szépen el lehet banni.

XV. FEJEZET.

Néhány nap telt el ez eset óta. Bucheneggben ünnepi hangulat uralkodott, Irén valahára »igent« mondott Haldenschwangnak. Ez örömben azonban keserűség is vegyült. Jött a a szigorú parancs, mely a boldog vőlegényt tüstént a városba szállította, hogy ott X-ben való tartózkodását igazolja, hol gyanus hírv személyekkel érintkezett, kiknek alkalmat nyújtott, hogy csel vagy lopás által ama iratokba bepillantsanak.

A vád súlyos volt, a heves vérű embert természetesen kiverte rendes állapotából. Érezte, hogy meg van sértve becsületében, hazaszereztében. Elviselhetetlen, hogy vétkes könyelműségről vádolják, nevét tisztességtelen dologgal hozzák kapcsolatba. Az meg valósággal dühöngővé tette, hogy mindez Waldheimtől került ki.

A dolgot a lapok is emlegették. Ilyen körülmények között Haldenschwang szükség telennek tartotta, hogy Patersdorffal szemben tartózkodó legyen. Nyíltan elmondta a egész dolgot, a nélkül, hogy leendő apjátó

valami vigasztalót remélt volna. Az öreg ur is hasonlóképen tűzbe jött, egyebet azonban nem csinálhatott ő sem, mint hogy Waldheimot gaz ördögnek nevezte, a ki nem akar nyugodni, míg családját tönkre nem teszi.

A két férfi folyton hevesebben beszélt. Haldenschwang még szemrehányást tett magának, hogy a dolognak kezdetben nem tulajdonított elég fontosságot.

— Mikor az a gazember Boretzkyt említette, gondolhattam volna rá, hogy ez után az én személyem következik. Tüstönt X-be kellett volna utaznom és Boretzkyvel érintkezésbe lépnem — kiabált. — Egyedül ő segíthet rajtam és ezt mindenestre meg is fogja tenni. Mennyivel könnyebb lett volna a dolog, ha magam beszéltem volna vele. Igazán balga voltam, hogy nem láttam előre Waldheimnál mindezeket.

Irén jelen volt a beszélgetésen, mindég azon fáradozott, hogy csendesítse őket, eddig azonban sem Zsiga sem apja nem hallgatott rá. Most végre elérkezettnek vélte az időt, hogy jegyesétől a jövőre vonatkozólag egyről másról kérdezősködjék.

— Mit akar — mit tud tenni Zsiga, hogy a valódi tetteit felfedezze? — kérdezte gondosan. — Mig mi otthon az ön távollétében imádkozunk tudni akarjuk, honnan jöhet segítség.

Haldenschwang elmondta, hogy milyen erőlyes elhatározása van, miután a dolgot hideg vérrrel megfontolta. Elhatározta, hogy hű szolgáját X-be küldi, hogy Boretzkytől mindazokról a mik történtek írásbeli tudósítást hozzon. Régi barátságukra mert fogadni, hogy felderíti majd a dolgot, ha csak teheti.

Ugyanis Platonoff ellen elég terhelő adatai voltak a melyeket akkor nem igen vett figyelembe. Ő maga is heves természetű ember volt, azonban hű barát, — és mivel ő ilyen volt, másról sem igen tette fel könnyedén az árulást.

Boretzky és ő iskolatársak voltak, később egy ezrednél szolgáltak. Mig az egyik törte magát, fáradozott, hogy előbbre haladjon, a másik élte világát. Haldenschwang hiában iparkodott, hogy barátját a léha ságoktól visszatartsa. Boretzky nem sokat adott barátja jó tanácsaira a hadseregből elbocsátották, nem sokára azután orosz szolgálatba lépett. Minden könnyelműsége daczára jól esett szívének Haldenschwang hű barátságára visszaemlékeznie, Zsigmond meg biztos volt a felől, hogy barátját bármilyen szolgálatra készen találja.

— A levél könnyen elveszhetik — mondogatta — vagy el is foghatják. Venczeltől el sem veszik, sem ő el nem veszíti! Biztos célhoz jut.

Addig, míg Boretzkytől tudósítást nem kap, Platonoff ellen nem fogja az eljárást megindítani. Nem fért össze becsületes jellemével, hogy mást előbb denuncziáljon, míg tettei nem mutatják, hogy megérdemli.

— Hogy egymást vádoljuk kofa módra, a nélkül, hogy alapja volna vádjainknak, ostoba gyerekes eljárás lenne. Bizonyítékra van szükségem, még pedig tökéletes bizonyítékra, akkor felléphetek az áruló ellen. Ha nem találom kellő bizonyítékokat, becsületesem be lesz szennyezve, úgy marad és akkor ön Irén szabad!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Ferdinánd pétervári utazása.

Budapest, július 22. (Saját tud. táv.) Bolgár körökben az a határozott nézet van elterjedve, hogy Ferdinánd fejedelem pétervári látogatása bulgária királysággá proklamálásával összefügg.

Szerencsétlenül járt turista.

Budapest, jul. 22. (Saját tud. táv.) Rieder Károly müncheni lakos, Rieder Ottó birodalmi levéltári tanácsos fia, e hó 20-án a Nuvolau-csúcs megmászásánál 130 méteres mélységbe zuhant. A

hegyi kalauzok tegnap holtan találták meg és a holttestét Cortinába vitték, ahonnan Münchenbe fogják szállítani.

Angol felsőház ülése.

Budapest, jul. 22. (Saját tud. táv.) Londonból távirják: A felsőház az ír helyi közigazgatásról szóló billt második olvasásban elfogadta.

Felfedezett összeesküvés.

Budapest, július 22. (Saj. tud. táv.) Montevideoból távirják: G u e s t a s elnök ellen irányuló összeesküvést fedeztek föl. A rendőrség többeket letartóztatott.

A shanghaii vizályokhoz.

Budapest, július 22. (Saj. tud. táv.) Shanghaiból jelentik: A tartományi hatóságok megparancsolták a lakosságnak, hogy nyissák meg ismét az üzleteket és kijelentették, hogy ellenkező esetben nem tárgyalnak a ningpokkal a vizályok megszüntetése céljából. A hatóságoknak ez a lépése a boycott megszüntetésére vezetett s az idegen kolóniát nagyon kielégítette.

A kelet-ázsiai kérdés.

Budapest, jul. 22. (Saját tud. táv.) A »Times«-nek jelentik Pekingből e hó 19-éről: Oroszország fentartja azt a követelését, hogy a vasutvonalnak észak felé való kiépítése ügyében a kölcsönt a Hongkong end Shanghai bankkal csak azzal a feltétellel kössék meg, hogy magát a vasutat nem kötik le zálogképen. P a v l o v közölte a kínai kormánnyal, hogyha a Hongkong end Shanghai bank ebbe nem egyeznék bele, az orosz-kínai bank fogja a szükséges pénzt adni.

Budapest, július 22. (Saját tud. táv.) A Reuter ügynökségnek jelentik Pekingből e hó 16-áról: Pavlov orosz ügyvivő azt kívánja, hogy az új kínai hajókon kizárólag orosz instruktorokat alkalmazzanak és hogy a jövőben minden katonai és tengerészeti instruktor orosz legyen. A kínai kormány ellene szegül ennek a követelésnek.

Török ügyek.

Budapest, július 22. (Saj. tud. táv.) Konstantinápolyból jelentik: Vukovits montenegrói külügyminiszter tudatta P a s i c s diplomáciai ügyvivővel, hogy a montenegrói megbízottaknak azt az utasítást adta, hogy a megkárosultaknak adandó kárpótlásról szóló jegyzőkönyvet írják alá, noha a kárpótlás csekély, mert azt óhajtják, hogy az ügy elintézését nyerjen. A szultán naponként értesítést kért a walesi herczeg állapotáról.

Budapest, július 22. (Saját tud. táv.) Konstantinápolyból jelentik: Hir szerint a néphatalom jegyzéket szándékozik intézni a portához, a melyben kijelentik, hogy Kréta szigetére török csapatok nem küldhetők. E célból holnap a nagykövetek értekezletet tartanak.

A háború.

Budapest, jul. 22. (Saját tud. táv.) Washingtonból távirják: Félhivatalos közlemény azt mondja, hogy Portoricót az

Egyesült Államok meg fogják tartani. Már régen elhatározták, hogy a szigetet, ha elfoglalnák, nem adják ki többé kezökből. Portoricó bírása az Egyesült Államoknak részben kártalanításul szolgálna a háború okozta nagy költségeikért. Még nem határoztak, hogy a Filippi szigeteket illetőleg mily politikát kövessenek. Ez a viszonyok fejlődésétől függ. A Mariánákat mindenestre megtarthatnák szénrakodó állomásul.

Budapest, július 22. (Saj. tud. táv.) A Reuter ügynökség levelezője táviratozza Manilából: Az amerikaiak egész hadereje és az összes 5000 főnyi felkelők július 15-én és 16-án ide érkeztek. Valószínű, hogy M e r r i t t tábornok megérkezése előtt nem kezdenek semmihez. Időközben a felkelők megismételték támadásaikat, miket a spanyolok temérdek löszert pazarolva viszonoztak. A spanyolok immár nem remélnék sikert. Élelmiszer csak szűken van. Minden jel arra mutat, hogy a spanyolok nemsokára kapitulálni fognak, bár színleg úgy viselkednek, mintha harcolni akarnának, hogy a látszatot megmentsék. A Vizayas-szigetek nem akarnak a tagalokhoz csatlakozni. Bizonyosnak látszik, hogy a benszülöttek sohasem fognak összetartani, de a spanyol uralom alá sem fognak visszatérni soha. Egyedüli lehetőségként az idegen uralom marad.

Budapest, július 22. (Saját tud. táv.) Londonból távirják: A »Daily Telegraph« jelenti Washingtonból: Watson hajórajja előbb részt vesz a puerto ricoi expedícióban s csak azután megy Spanyolországba.

Budapest, jul. 22. (Saját tud. táv.) A Havas-ügynökség madridi jelentése szerint Gamazzo közoktatásügyi miniszter úgy nyilatkozott, hogy nemsokára létrejön a béke, a mely tisztességes lesz Spanyolországra nézve.

KÖZGAZDASÁG.

Fogyasztási szövetkezet.

— Szükséges-e a fogyasztási szövetkezet? —

A szövetkezetek ezen faja alatt értjük azon szervezetet, mely a fogyasztókat a közvetítő kereskedelem részleges mellőzésével közelebb hozza a termelőhöz. Részleges a közzeledés, mert a fogyasztási szövetkezet teljesen nem képes leküzdeni, illetve mellőzni a közvetítő kereskedelmet bármily hatalmas organumai legyenek is. Egy város, község, vagy annak csak egy része, egy társadalmi osztálya elhatározza, hogy szükségleteinek beszerzését nem bizza ezentúl a nagy nyereségre dolgozó szatócsra, vagy talán a saját hibáján kívül is, pl. az által, hogy az illető cikk nagy közvetítősen megy keresztül, — méltánytalan árat kérő kereskedőre, hanem azt saját organumai által eszközözi. Így alakult meg Budapesten a köztisztviselők fogyasztási szövetkezete, mely daczára a folytonos akadályoknak, melyek elébe az érdekeltség folyton támaszt — már eddig is szép sikert ért el.

A közeledés által, melyet a fogyasztó a termelő felé tesz, mindkettő nyer. A fogyasztó megnyeri a közvetítési díj egy részét, míg a termelő a másik részét. Mert az egyszer bizonyos, hogy a fogyasztó, mely így a közvetítő kereskedelem kizárásával igen előnyös árat ért el, — a termelőt is jobban tudja jutalmazni mint a közvetítő kereskedő, kinek még számolnia kell az utánna következők hosszú láncolatával.

Tény, hogy a fogyasztó a közvetítő kereskedelem tulkapása folytán igen gyakran jut

hátrányos, méltánytalan helyzetben. Példákkal fogom bebizonyítani ezen állításomat még pedig különféle ágából véve a kereskedelemnek.

(Folyt. köv.)

Elég jó termés. Pecze-Szt.-Mártonból értesülünk, hogy az uradalom szántóföldjén az aratást igen jó eredménnyel fejezték be. A buza jól fizetett s a jég alig okozott 4% kárt a termésben. A gazdák terméseiben Pecze-Szöllős felé már több a kár, még Pecze-Szöllős határában nagyon összeverte a jég az egész termést.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A „Tiszántul” eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, július 22.	
Buza őszre	8.02
Buza tavaszra	4.24
Tengeri	5.14
Rozs őszre	6.31
Zab őszre	5.42

Értéktőzsde.

Az irányzat gyenge.

Budapest, július 22.	
Salgótarjáni	627.—
Waggon-kölcsön	244.—
Villamos vasut	258.—
Oszt. hitel	359.—
Magyar hitel	394.60
Allamvasut	358.80
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	253.—
Magyar jelzáló	250.—
Magyar leszámítoló	261.60
Iparbank	104.50
Budapest közuti	382.25
Kereskedelmi	1485.87

Bécs július 22.

Az irányzat gyenge.

Oszt. hitel	359.—
Magyar hitel	394.50
Allamvasut	359.13
Birodalmi márka	58.82

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. július 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	120.85
Magyar koronajárdék	98.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.80
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	158.—
Tiszabábályozó és szegedi sorsjegyek kölcsön	139.75
Oszt. járadék papírban	101.50
Oszt. járadék ezüstben	101.50
Oszt. járadék aranyban	121.50
Oszt. korona járadék	100.75
1860. Oszt. államsorsjegyek	142.—
Oszt. magyar bankrészevény	910.—
Magyar hitelbankrészevény	394.30
Oszt. hitelintézeti részevény	358.90
Páris vista	951.—
Német birodalmi márka	58.80
London vista	119.90
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.76

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Évadbérlet 79. szám.

Kisbérlet 77. szám

Páratlan.

Páratlan.

Ma szombaton, 1898. július 23-án

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

FÁI SZERÉNA harmadik és IVÁNFI JENŐ bucsu-fölléptével:

ROMEO és JULIA.

Szomorujáték.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, vasárnap

FÁI SZERÉNA negyedik fölléptével:

Czigány.

Eredeti népszínmű 3 felvonásban.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Tarr és Társa

építkezési vállalat
Nagyváradon.

Van szerencsém a t. cz. építelő közönséget értesíteni, miszerint sikerült a „Tóth Jenő és Társa” nagyváradai fakereskedő cég beltagját STEINER B. urat az általam jövőben vállalkozó építkezésekhez társul fogadnom, miáltal azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy **kellő tőke** fölött bőven rendelkezvén, a legmészszebb menő igényeknek úgy a szolid kivitel, valamint **jutányos árak és kedvező fizetési feltételek** tekintetében megfelelek.

Építkezési vállalatunkat „Tarr és Társa építkezési vállalat” törvényszékiileg bejegyzett cég alatt fogjuk vezetni, építési irodánk pedig az eddigi helyiségben (Szent-János-utca 322. sz. a. házamban) lesz, a hol az építkezési szakmába vágó mindenféle megrendeléseket elfogadunk; ezeknek **finanszírozását** társam keresztül viszi, a **technikai** vezetést pedig én végzem és mint eddig, jövőben is legfőbb törekvésem lesz a bennünk helyezett bizalomnak **becsülettel és tisztességes** uton megfelelni.

Czégünk a helybeli építkezéseken kívül a megyénkben is előforduló mindennemű magán és testületbeli (községi, hatósági, uradalmi stb.) építkezéseket felvállal és minthogy a 320—2/882. sz. **miniszteri jogositvány** szerint

emeletes házak és templomok

építésére is **képesítve vagyok**, vállalatunk az **építkezési szakmához tartozó mindennemű megbízatásnak képes megfelelni.**

E tekintetben felvilágosítással **nevezett irodánk**, esetleg **Tóth Jenő és Társa fakereskedő cég Nagyváradon** szívesen szolgál.

Kiváló tisztelettel

TARR GYÖRGY.

241 7—10

A helybeli „II VILMOS német császár és porosz király nevét viselő cs. és kir. 7-ik sz. huszár-ezred”

folyó hó 25-én d. u. 3 órakor

MICSKE MAJOR MELLETT

lóversenyt

rendez.

Vendégeket szívesen lát

Az ezred verseny-bizottsága.

246 3—3

Figyelmeztetés!

Van szerencsénk az elárusító- és fogyasztó n. é. közönség b. figyelmét felhívni, hogy **eredeti** töltésű **DRÉHER**-féle palaczkos sernek **csakis az tekinthető**, melynek **czimkéje** és **dugója** az itt látható **védjeggyel** van ellátva.

védjegy.

Teljes tisztelettel

BOGNÁR és SZÁNTÓ,

Dréher Antal serfőzdéjének főraktára.

247 5—10